

Et gejstligt håndgemæng 1676

af *Adolf Sommer Nielsen*

En birketingsdag i Storvorde 4. august 1676 er der efter tingets afslutning samlet en del mennesker i Maren Nielsdatters hus, så mange, at man, selv om intet nævnes i den retning, må formode, at hun har haft krostue der i byen, og blandt de besøgende er også kapellanen Arent Arentsen og Niels Sørensen,¹ begge fra Gudum. Disse to kommer i håndgemæng og får hver især nogle skrammer og et blåt øje, hvorfor Niels Sørensen anlægger sag mod præsten ved birketinget og anklager ham for at have overfaldet ham i fuldskab.

Et birk var et mindre område, hvis centrum var en herregård, og birket altså en driftsmæssig enhed. Gudumlund havde ikke eget ting, dens processer er, i al fald fra 1686, ført i Lindendorfs tingbog. Der var ingen fælles lovgivning for de mange birketing, man grundede sig på gammel sædvaneret. Ved indretningen af de kgl. birketing 1688 fulgte man så nogenlunde herredstingene. I Chr. 5. danske lov 1683 hedder det i 1. bogs 3. kapitels 5. artikel: Ting skal holdes om sommeren otte slet, om vinteren ni slet een gang om ugen på sædvanlige dage. Fogeden, som ikke var jurist, ledede tinget, men retshandlingen skulle overværes af tingmænd, i Jylland 8 og på Sjælland 12. De blev udpegede for et år ad gangen ved borgerligt ombud og var en slags garanter for tingets vederheftighed.

For at få et stemningsbillede af datiden refereres ordret noget af tingskriverens produkt fra første forhørsdag, taget fra arkivalier i landsarkivet, Viborg: Laurids Christensen Breehms udi Finstrup,² fouget til Storvorde birketing, Søffren Jørgensen i Storvorde, Michell Knudsen Smed oc Hans Chrestensen ibid. gjøre alle vitterlig, at aar etter Guds biurd 1676 på dagen som vise d. 18. augusti på dette sted er schriffuet erlig oc velbiurdig mand Wulf von Buchwalt til Guddomlund hans fuldmægtig Hanis Rømos, fouget ibid. som på velbemeldte velbiurd. hans hosbonds vegne erholt oc fick et fuldt tingsvinde (vidne) aff sisse domsmænd, som ere følgende: Søffren Jørgensen, Michell Knudsen Smed, Hans Chrestensen, Chresten Nielsen i Egeness, Jens Nielsen Blaach i Storvorde, Niels Nielsen Nørsgaard i Gudum, Jens Pedersen Bager oc Niels Terkelsen ibid., de vandt (vidnede) at di her idag paa dette ting saae och hørte Peder Poulsen i Storvorde stod her i dag for tingsdom och vandt ved sin siels eed med opragte fingre etter resesen,

att hand nerverende hioss och tilstede vare i Maren Nielsdatters huss i Storvorde fredagen den 4. augusti nest forleden etter tinget vare holdet, och som hand daa kom ind i omtalte Maren Nielsdatters huss saae hand at Niels Søffrensen i Gudom laae paa jorden och Hr. Arent Arentsen i Gudom ouenpaa och daa tog nævnte Maren Nielsdatter i Hr. Arent Arentsens kioel og schilde denem ad och der di schildis ad, daa støtte forne Hr. Arent Arentsen med sin fuod ad forne Niels Søffrensen. Udi lige maade her for retten fremstod Maren Nielsdatter och vand ved sin siels eed med opragte fingre at hun icke kunde negte at hun jou forne dag och tid schilde forne Niels Søffrensen och forbemeldte Hr. Arent Arentsen ad som forne Peder Poulsen omvandet haffuer, uden aleniste at hun icke saae at forne Hr. Arent Arentsen sparkede ad forne Niels Søffrensen, och forne Niels Søffrensen daa holdte fast i forbemeldte Hr. Arent Arentsens haar, men der ieg bad hanem slippe saa slap hand, saa schilde ieg denem ad.

Och nu her for retten fremlagde forne Hanis Rømos en schriftelig klage som bleff leest och paaschrefuet lydendis: klager ieg Niels Søffrensen i Gudom at ieg forne dagen den 4. augusti som ieg bleff paa tinget etter tinget vare holdet komb ind i Maren Nielsdatters huss och sad och viste aff ingen farre heller noget andet at sige daa komb Her Arent Arentsen derind i Maren Nielsdatters huss och vare drucken, offerfalte mig meget pludselig, løb til mig med vrede hug och gaff mig en ørefigen at ieg var nedstørt till iorden och som ieg dog deraff icke komb til iorden daa lade hand sig offuen paa mig, røgte i mit haar, slou mig skameligen i mit ansigt, sparkede och traad mig med sine fuoder paa min krop och lønlige steder saa skamelig att ieg er uger deretter aff med min helbred, att Maren Nielsdatter quinden i husen sagde til forne Her Arent Arentsen: Her Arent Arentsen schamer Eder att saae omgaaes med manden och fick hanem op fra mig och hialp mig op saa att hand icke skulle flaae, schade, støde och slaae mig forderffuet, huilket ieg ydermere med siun aff tingsvidne agter att bevise. Dette min klage-maael begieris maae till tinge leesis och paaschriffues och mig igien tilstiedis. Gudom Bye den 15. augusti 1676, N. S. S.

Och nu her for retten fremstod forne Niels Søffrensen i Gudom och ved sin siels eed sigted och beschylte forne Her Arent Arentsen att hand haffuer giffuet hanem forne offuerlast som for schriftelig klage omformelder i alle maader och hand haffuer endnu deraff svaghed. Och ere bemeldte Anders Michelsen i Gudom och Hans Hansen ibid. med deris edkundgiørelse att di i dag otte dage haffuer verit till forne Peder Poulsen, Maren Nielsdatter, Peder Jensen i Segellflod og Bertel Pedersen i Segellflod mølle, deris huss och boupæll och der i deris egen

paahør forkiundet en schrifftelig steffning som her i dag for retten ere leest och paaschreffuet och den steffnede ere forne Peder Poulsen, Maren Nielsdatter i Storvorde, Peder Jensen i Segellflod och Bertel Pedersen i Segellflod mølle her till tinget i dag om deris kiendskab her att vinde och bekiende; etter forne steffningsindhold bestod di och udi lige maade att di forne dag haffuer verit til forbemeldte Her Arent Arentsens boupæll i Gudom och der i hans egen paahør forkiundet forne steffning ogc den steffnede Her Arent Arentsen her til tinget for vinder att paahøre och tage beschauftet om hand vilde haffue noget her till at suare etter forne steffningsindhold.

Och nu her for retten formeente forne Hanis Rømos, etter som Peder Jensen i Segellflod saavell som och Chresten Pedersen i Segellflod mølle i dag otte dage vare loulig steffnet for deris kiendskab her idag att vinde etter steffningsmands afsigelse och di icke vare møt till at vinde, formener derfor att di bør stande till rette derfor som det sig bør for huis loumaaell denem derfor bliffuer paatalt och huis loumaaell ieg derpaa kand haffue denem att søge.

Huorimod Her Arent Arentsen suarede och formeente disse vinder som vundet haffuer icke udstøckte Niels Søffrensens klagemaaell, heller kommer mig till nogen hinder eller schade i nogen maader, tillmed Niels Søffrensen icke heller forne klage att fremføre och gjøre haffuer holt loulig kald och varsel som det sig burde, och ieg udi den sag till bedre opliusning agter att føre saadanne vinder som Niels Søffrensens klage schall kunde sueche och dempe, och ved min høyeste eed for retten erholder icke, efter Niels Søffrensens klage saaledis med heller mod hanem att haffue handlet som hans beschylder mig, ettersom ieg lige saavell veed huorledis ieg mig imod mine sognefolk och tillhørere bør att anstille saavell som ieg och veed hans pligt imod sin sielesørger; huortill suarede Hanis Rømos och formeente ettersom Her Arent Arentsens suar formelder att Niels Søffrensen icke var steffnet for att vinde, huolket ieg formeener icke att giøres nødvendig ettersom hand sielff klager och schade haffuer fanget och bekomet aff forne Her Arent Arentsen etter forne vindis-indhold, och nu var forne Hanis Rømos och forne vindis paa suar nemlig Peder Poulsen och Maren Nielsdatter i Storvorde samt forne Her Arent Arentsen som her med huerandre till vedermaaellsting vare. Dette vinde udgick och saa gick och huer som schreffuet staar. Dette vinder vi med voris signetter hergneden under trøgt. Anno ut supra. W. v. Buchwaltes vinder.³

Den 18. august er ikke forbi endnu og forhøret fortsætter med, at fire storvordebeboere, som efter birkefogedens befaling havde synet Niels Sørensens læsioner den 5. august, erklærede: han havde en blodig sår-

plamage på højre side af næsen og et blåt sted under venstre øje; desuden klagede han over, at han var blevet slået og sparket i maven og »lønlige steder« og havde fået hår revet af; alt dette beskyldte han Arent Arentsen for at have gjort i går d. 4. august om eftermiddagen i Maren Nielsdatters hus i Storvorde. Hanis Rømos mente, disse læsioner, klager og synsvidneudsagn burde forfølges efter loven og recessen.

Arent Arentsen kom nu med et indlæg som insinuerede, at ovennævnte syn vedr. Niels Sørensens læsioner ikke var sagligt, hvilket han ville bevise ved modvidner, og iøvrigt havde Niels Sørensen samme dag og sted givet ham tre sår, nemlig et på venstre albue, et andet på næsen og det tredje på venstre øjenlåg, hvilket vil blive bevist ved vidner, og samtidig påstår han ved sin sjæls salighed, at han ikke har givet Niels Sørensen forannævnte skader. Desuden vil han påpege, at hvis en bonde har noget at klage over sin præst, skal det ske for provsten i herredet.

Hanis Rømos replicerede hertil, at hvis Niels Sørensen virkelig har givet A. A. nævnte sårplamager, så er det rimeligvis sket af vanvare, eftersom A. A. synes at være stærkere end N. S., thi denne lå jo nederst under håndgemænget. Hermed slutter forhøret den 18. august med samme vendinger, som anført under første afsnit.

Forhørene fortsætter 1. september og nu møder som vidne Peder Jensen i Sejlflod; det var ham, der sammen med Chresten Jensen i Sejlflod mølle udeblev fra første forhør 18. august, hvilket Hanis Rømos da harcellerede over, men nu begynder tingdagen med, at Peder Jensen vidner ved sin sjæls ed og med oprakte fingre, at han fredag d. 4. august var i Maren Nielsdatters hus og der hørte, at Niels Sørensen skældte Arent Arentsen ud for en boifoged (slavefoged) og sagde, at han havde ingen ret til at befale N. S.s søn meje for sig og heller ikke dennes kone til at binde op. Arent Arentsen rejste sig og gik mod døren, men inden han kom så langt, greb de to hinanden i håret og Arent Arentsen slog Niels Sørensen i ansigtet, men om denne deraf blev blodig, eller det skete, da de faldt om på gulvet, ved vidnet ikke, men mens de lå der, kom Maren Nielsdatter og trak i præstens kjole og forsøgte at skille dem ad, hvilket lykkedes, da N. S. på A. A.s forlangende slap dennes hår, og de satte sig op igen. Da kom Hanis Rømos ind og spurgte N. S., om han havde været i trætte med nogen, hvilket denne benægtede, men sprang så op, rev i A. A.s klæder og bød ham møde sig ude på gulvet med de bare næver, men A. A. bad om at måtte være i fred, og derefter så vidnet ikke mere håndgemæng.

Hanis Rømos ønskede nu luft for sin harme over, at Peder Jensen ikke var mødt som vidne d. 18. august og bad om en forklaring af

denne og fik det svar, at det skyldtes, at velagtede Mogens Willumsen samme dag havde befalet ham at møde i skriverstuen og gøre rede for sin skatterestance, hvilket han kunne bevise ud fra skrivelsen, han havde fået derom. Yderligere galdeudgydelse desangående nyttede altså ikke, men Hanis Rømos fremlagde nu igen Niels Sørensens klage, som var skrevet med egen hånd,⁴ for at pointere, at N. S. fastholder sin klage over A. A.

Arent Arentsen svarede hertil, at han vilde mene, at Peder Jensens vidneudsagn, der fortalte, at Niels Sørensen havde grebet ham i håret, sammen med skældsordene klart viser, at N. S. har overfaldet ham uden årsag, hvilket han forsøgte at afværge ved høflige ord og ikke ved vold, hvad han ville bevise ved vidneførsel og oplyste igen, at N. S. skulle have ladet sin klage gå gennem herredets provst.

En uge efter, d. 8. september, førtes som vidner Jens Nielsen fra Ålborg og Hans Jensen i Sejlflod mølle (må være Chresten Jensen), som begge bevidnede ved deres ed med oprakte fingre, at de d. 4. august var i Maren Nielsdatters hus i Storvorde, og da hørte de, at Niels Sørensen med en beskidt mund overfusede Arant Arentsen og dultede ham, som var han en hjoꝝddreng og sagde bl.a.: din slavefoged, du skal være fordømt til at herse med min søn og sønnেকone, du kan bede djævelen gøre arbejdet for dig, og lignende ukvemsord som det ikke sømmede sig at bruge overfor en præst, og det så nærmest ud, som ville han af al magt i klammeri med A. A., der imidlertid svarede ham fredeligt, at han var ingen slavefoged og ønskede ikke, nogen skulle slave for ham; vær I den I er, og lad mig være det samme, jeg ønsker ikke andet end godt mellem os. Da imidlertid Niels Sørensen fortsatte med onde ord, gik Arant Arentsen ud af huset.

Vidnerne må også være gået ud, thi lidt efter så de, at han kom hen til huset igen fra Storvorde kirkegård, vekslede et par ord med dem og gik igen ind til Maren Nielsdatters. De var til stede dagen efter, d. 5. august, da Niels Sørensens læsioner blev synede, da var hans ansigt tilsmurt med blod, som dog let kunne tørres af og syntes selvgjort, men en lille rift var der på næsen. Dernæst vidnede Peder Jensen i Sejlflod med oprakte fingre og ed, at han d. 4. august så, at Arant Arentsen kom ind i Maren Nielsdatters hus, om han var drukken, ved han ikke, men han kom stille ind og bad Guds fred og gav ikke Niels Sørensen nogen ukvemsord, men hørte, at denne kaldte Arant Arentsen for en slavefoged, som andre også har bevidnet. Peder Poulsen i Storvorde vidnede også med oprakte fingre og ed, at han hørte, efter håndgemænget var overstået, at Niels Sørensen æskede Arant Arentsen ud på gulvet til nævekamp. Chresten Chrestensen, degn i Storvorde, bevid-

nede ligeledes, at d. 4. august så han Arent Arentsen komme ind i forne Chresten Hansens hus og læste et tingvidne for Niels Nielsen i Skellet, og da drak de to et krus øl, men han så ikke Arent Arentsen fuld eller gal.

Efter dette mente Arent Arentsen, at Niels Sørensens klagemål måtte anses for usandfærdigt og derfor ikke komme ham til skade. Hanis Rømos mente, der var sket en fejl ved, at Peder Jensen i dag var opført som vidne samtidig med, at han var en af de otte tingmænd, og iøvrigt vidnede han jo om det samme for otte dage siden; derpå spurgte han Niels Sørensen, om denne, som vidnerne påstod, havde kaldt Arent Arentsen en slavefoged, hvortil han svarede, henvendt til A. A.: I har intet med at gøre at få min søn eller hans hustru til at meje eller binde op, eftersom de ikke er husfolk, men har sted og fæste af halvgård af min husbonde, og bad om seddel fra Hr. Peder (sognepræsten) på sligt arbejde, så man kunne se, om det var efter hans befaling; hvis så var, ville de muligvis gøre det, skønt de ikke var pligtige dertil.

Arent Arentsen stod nu frem og svor ved sin sjæls ed, at det ikke var sandt, det Niels Sørensen havde anført for retten, og der sluttedes med de sædvanlige vendinger i protokollen.

Ved genoptagelsen af forhørene samme dag d. 8. september oplyste fire lokalt boende mænd, at de for tre uger siden synede de skader, Arent Arentsen havde fået d. 4. august, og de så, at det hvide i venstre øje var rødt og blodigt, og øvre øjenlåg var svullent, desuden havde venstre albue et sår dækket af en tynd skorpe, og Arent Arentsen anklagede Niels Sørensen for at have givet ham disse læsioner samt fremviste noget hår, som han havde fået rykket af sit hoved samtidigt. A. A. fremlagde nu for retten en skriftlig klage, der blev læst og påskrevet og lød som følger: Eftersom Her Arent Arentsen har begæret vor skriftlig kendskab til hvorledes han kom hjem fra Storvorde d. 4. august, da haver vi ham det ikke kunne nægte, men er saaledes som følger: paa det venster øjelaag var svulst och en ganske stor hevelse och blaåt, paa venster øjesteen var han blodig och ilde schamferet, och paa nesen var en blodig aaben saar som blodet rand aff och paa siden aff venster albue var et meget stor och aaben saar, for huilken schade han icke kunde komme enten i kirchen eller anden sted for folks siun mere end otte dage, och gaff han klage offuer Niels Søffrensen i Gudom for same schade att han Her Arent Arentsen same saa i Maren Nielsdatters huss d. 4. augusti har offuerfaldendis tilføyet, men dog for roligheds och enigheds schyld med sine sognefolk icke vilde trettes derfor med ham, huilket i al sandhed saaledis att vere, vi med egne hænder bekrefter och ydermeere om behov giffues for voris rette øffrighed med eed

vil stedfeste. Gudom Prestegaard d. 8. Sept. aar 1676, Peder Jensen Helsingør, egen haand och Anne Pedersdatter, egen haand.⁵

Arent Arentsen stod nu selv frem med klager over Niels Sørensen, han anførte de skader synsmændene havde nævnt og gjorde opmærksom på håret, der var rykket af hans hoved, hvilket han med ed beskyldte N. S. at være gerningsmand til. Denne påstod, at han ingen skade havde tilføjet A. A., hvilket heller ikke var blevet bevist. Endelig bemærkede Hanis Rømos, at de hår, som A. A. her havde fremvist, var fulde af fjer, hvorfor det ikke syntes sandsynligt, de var rykkede af lige efter middag.

Hermed er forundersøgelserne sluttede, og sagen skal optages til doms, men inden denne afsiges, har Arant Arentsen travlt med at fremføre, hvad der måtte tjene til hans forsvar; således skriver han selv et indlæg til birkedommeren og fremskaffer et par udtalelser ham vedrørende fra gejstlige personer. Hans egen epistel lyder således:

Kopi af mit indlæg for dommeren Lars Breems udi hjembttingsdommen indført. Eftersom Niels Søffrensen i Gudom søger mig, som haffde hatt største ret til at søge ham for vold, og hand udi sit klage beskylder mig for at ieg skall haffue kommen fuld ind til Maren Nielsdatters og offuerfaldet hanem med huis videre vrang (forvrænge-) beretning og usandfærdige angivende hand udi samme klage andraget haffuer og icke samme sine beskyldninger haffuer kundet bevise, men ieg tvert imod med nøyagtige vidnisbyrd haffuer bevislig-gjort at ieg icke haffuer verit fuld ej heller giffuen aarsag til nogen trætte, enten med ord eller gierning, ieg og haffuer loulig beviist at huer mand grandgiffvelig kunde see og erachte aff Niels Søffrensens bister og onde lader og miner, at hand endelig med magt vilde mig i haaret, som hand og først greb mig i haaret som siun og det mit affrøgte haar udviser, og Peder Jensens og Maren Nielsdatters vidne bekrefter. Hand iligemaader ved mit haar har draget mig til jorden offuen paa sig og meget ilde mit øye og min næse samt albuen schamferet som siunsvindet endvidere forklarer og bekrefter, saavelsom og prousten Hr. Peder Jensens og Anne Pedersdatters vidner stadfester det samme, som ieg og ved høyeste eed haffuer for retten confirmeret og ieg tvert imod udi høyeste maade ved eed benegtet haffuer at haffue giort Niels Søffrensen nogen blaa slag eller i ringeste maade mig saaledis mod hanem forholt som ieg har beschyldis. Jens Nielsen Bager og Jens Jensen og vindit haffuer at Niels Søffrensen til anseelse ickun var smurt med blod og blaat bleff aftørn der hand bleff siunet. Siunsvindet icke heller melder om at hand enten haffuer verit pudsen eller saaledis seet ud som det kunde verit slagen, samt Peder Jensen i sit vidne formeener, som vell

og sandt skal være, at hand det lidet huul paa nesen skal haffue støt sig paa Kacheloffnen eller muelig kunde reffuen sig selff noget lidet med en negell, saa ingen aff de vidner som Niels Søffrensen eller hans fuldmegtig ført haffuer vidner om nogen schade hanem aff mig at vere tilføget men Peder Jensens vidne utrygelig formelder at Niels Søffrensen ingen klage etter egen bekiendelse haffde att giffue paa nogen. I huem ellers siden hanem dertil kand haffue offuertalt stiller ieg udi enhuer retsindigis betenchende. Da dog Niels Søffrensen ved eed paa tinget bekreftet haffuer at ieg skal haffue giort hanem stor schade men som Niels Søffrensen, det ieg icke rettere veed, tilforne til landsting for en meneder bleffuen erkiendt siunis mig hans eed icke meget her uid at gielde tilmed etterdi ieg tvert imod beviist haffuer at Niels Søffrensens beschyldninger og irettesettelser icke vorden anseet eller kommer mig til hinder eller schade i nogen maader.

Begierer gierne dette mit korte suar maa lesis, anføris og udi huis for retten passerer indføris. Gudom Prestegaard d. 15. septbr. 1676. Arent Arentsen.

Episoden er også kommet biskoppen i Viborg for øre, og han udbeder sig gennem sognepræsten i Storvorde en beskrivelse af eller oplysning om hændelsen og får følgende redegørelse: Eftersom min velerværdige Hr. Biskop Dr. Søffren Søffrensen Glud mig underskrevne har tilskrevet at jeg skiulde forhøre og fra mig give beskrivelse hvad den hæderlige mand Hr. Peder Jensen Helsingør i Gudom saavel som den berørte Hr. Peders datter Anne Pedersdatter kunde med god samvittighed vidne om den hæderlige mand Hr. Arent Arentsens skader han i Maren Nielsdatters hus d. 4. aug. af Niels Søffrensen i Gudom bekom her i Storvorde, saa har velbemeldte Hr. Peder Jensen og berørte Anne Pedersdatter for mig i dag d. 14. sept. her i Storvorde kirke vidnet og bekendt som følger: at bemeldte Hr. Arent Arentsen der han d. 4. aug. sidst forleden kom hjem fra Storvorde birketing da saa baade Hr. Peder og Anne Pedersdatter at det hvide i hans venstre øje var ganske blodigt og ilde medfaren; paa det venstre øjelaag var et hul tilmed hævet og blaat; paa næsen var et aabent og blodigt saar som blodet randt ud af; paa siden af den venstre albue var et meget stort og blodigt saar, for hvilke skader han ikke kunde komme enten i kirken eller andet sted for folks syn, og gav han klage over Niels Søffrensen i Gudum for samme skader, at han Hr. Arent Arentsen samme saar i Maren Nielsdatters stue i Storvorde bemeldte 4. aug. havde overfaldendis tilføyet men vilde for roligheds og enigheds skyld ikke trættes med ham derom. At forbemeldte Hr. Peder Jensen og Anne Pedersdatter, saa som foreskrevet, staar for mig i Storvorde kirke, med høye-

ste eed og oprakte fingre efter recessen vidner og bestaaet haver, bekiender ieg underskrevne i Storvorde. Die ut supra Anno 1676. Chresten Chrestensen, vidne.

Endelig har Arent Arentsen bedt sin principal, sognepræsten, om en vandelsattest, som han antagelig vil vedlægge ovenstaaende referat til biskoppen; den lyder således: Eftersom min medtiener udi ordet Hr. Arent Arentsen af mig har verit begierendis ieg ham min schriftelige attest vilde meddele om hans forhold, liv og levned, saa har ieg ham det icke kundet negte men hermed for alle vitterlig giøre at bemeldte Hr. Arent Arentsen nu snart i ganske ti aar ieg ham kendt haffuer har forholdt sig udi liv og levned erlig, christelig, forligelig, ædruelig og schickelig og udi det hellige presteembede flittig, tro, oprigtig og ustrafverdig som en prestemand udi alle maader vel egner og anstaar, saa ieg kand icke andet end giffue ham god schyld og vidne udi alle maader og tacker ieg ham godt for sin christelig forhold baade imod mig og Guds meenighed, huilket ieg med egen haand og siel stadfester og bekrefter, aff Gudom Prestegaard. Den 4. januari 1677. Peder Jensen Helsingør m.m. (manu mea).

Til slut findes et notat, der attesterer, at samme dag og tid, da Hr. Arent Arentsen stod færdig at rejse til provsten Hr. Gudi Hansen for at forsvare sig til doms imod Niels Sørensen i Gudum, da kom der bud fra mølleren i Gudumlunds mølle, at han måtte komme derned og betjene ham med sakramentet, hvorfor hans rejse blev forhindret. Dateret Gudum præstegård den 8. januar 1677 og underskrevet Peder Jensen Helsingør.

Ovenstående kan da vist kun fortolkes derhen, at biskoppen har pålagt Arent Arentsen at fremstille sig for sin nærmeste foresatte, provsten, og give denne en redegørelse for sin indblanding i håndgemænget – men da Fleskum herreds provst er hans arbejdsgiver og husfælle, ønsker bispnen ikke ham som gejstlig dommer her, og Arent Arentsen pålægges at rejse til provsten i Hindsted herred, Gudi Hansen Vogeliuss, som boede i Astrup ved Terndrup, og redegøre for tildragelsen overfor ham. Ovenstående skrivelse har han formentlii haft med, da han rejste.

Birketingsdomme mangler i landsarkivet i Viborg i tiden 1676-80, så hvad denne her har lydt på, får vi ikke at vide, men da Arent Arentsen i 1685 blev sognepræst i Storvorde, er dommen næppe gået ham imod. Medvirkende hertil er muligvis oplysningen om, at Niels Sørensen tidligere er dømt ved Landstinget for mened, hvilket Arent Arentsen gør opmærksom på i sit indlæg.

1. Wibergs præstehistorie oplyser: Arent Arentsen født 1642 i Vardabjerget på Gotland, som jo var dansk område 1361-1645, da Sverige bl.a. tog denne ved freden i Brömsebro. Student fra Sorø 1660, cand.theol. vel 1667, da blev han kapellan for Gudum og Lillevorde menigheder. Sognepræsten var Peder Jensen Helsingør, som var g.m. Abigael Andersdatter; deres barn var Anne Pedersdatter, som (årstal ubekendt) blev g.m. Arent Arentsen, der 1685 blev sognepræst i Storvorde, hvor han døde samme år. Enken blev gift med efterfølgeren i embedet. Niels Sørensens data kender jeg ikke, men en Niels Sørensen Smed blev 14. febr. 1700 begravet i Gudum og sammenholdt med, at herværendes underskrift i det følgende indlæg er N. S. S., kunne det tyde på identitet.
2. På et atlas fra 1795 et par gårde mellem Skalborg og Dall, mens et atlas fra 1970 kun har et Fimmelstrup mellem Ferslev og Dall, begge mærkeligt langt fra Storvorde.
3. Ethvert forhør slutter med disse lidt ejendommelige sætninger, som vel blot er en vedtaget vending. Ifølge Otto Kalckar: Gl. dansk sprog, betyder vedermål genmæle eller forsvar, og vedermålsting hvor man møder til vedermål.
4. Det er så lidt mærkeligt, at han den 15. august kun underskriver sig med N. S. S., det plejer at være tegn på, at mere skriftligt magter man ikke.
5. Samme Anne, som Arent Arentsen på et eller andet tidspunkt blev gift med.